

Puola

Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnissä - Puola

Rikoksen uhri on henkilö, jolle on aiheutunut vahinkoa sellaisen teon seurauksena, josta säädetään laissa rikosoikeudellisia seuraamuksia. Näin on esimerkiksi jos henkilö on loukkaantunut tai jos hän on menettänyt omaisuutta vahingonteon tai varkauden vuoksi. Rikoksen uhrilla on tiettyjä oikeuksia sekä rikosoikeudenkäyntimenettelyn aikana että sen jälkeen. Tarjolla on myös apua ja tukea eri muodoissa sekä mahdollisuus saada korvaus rikoksen seurauksena tapahtuneesta vahingosta.

Puolassa rikosoikeudelliseen menettelyyn kuuluvat esitutkinta ja tuomioistuinkäsittely. Esitutkintavaihe edeltää tuomioistuinkäsittelyä. Sen tarkoituksena on selvittää rikokseen liittyvät tosiseikat ja tekijöiden henkilöllisyys. Poliisi ja syyttäväviranomaiset keräävät todisteita. Jos näin saatu näyttö on riittävä, tekijöitä vastaan nostetaan syyte. Muussa tapauksessa asia raukeaa. Syyttäjän esittämä syyte toimitetaan tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Tuomioistuinmenettelyssä tuomioistuin tutkii kaiken kerätyn todistusaineiston sen selvittämiseksi, onko syytetty syyllinen. Jos syytetyn todetaan syyllistyneen syytteessä tarkoitettuihin tekoihin, hänelle määrätään laissa säädetty seuraamus. Muussa tapauksessa hänet vapautetaan syytteestä.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta:

- [1 - Rikoksen uhrin oikeudet](#)
- [2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana](#)
- [3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen](#)
- [4 - Korvaus](#)
- [5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 28/01/2019

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

Mitä tietoja rikoksen uhri saa viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Uhrille ilmoitetaan kirjallisesti hänen oikeuksistaan ennen ensimmäistä kuulemistä, joka tapahtuu sen jälkeen kun rikosilmoitus on tehty. Jo ennen tätä viranomainen voi antaa uhrille tietoa oikeuksista, joista on hänelle hyötyä kyseisessä tilanteessa.

Rikoksen uhri (unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen) ei asu maassa, jossa rikos tapahtui. Miten hänen oikeuksiaan suojellaan?

Kolmansien maiden kansalaisten oikeuksia suojellaan muuten samalla tavoin kuin EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten oikeuksia, paitsi että valtion maksama korvaus, johon tiettyjen rikosten uhreilla on oikeus, voidaan myöntää ainoastaan EU:n jäsenvaltioiden kansalaisille.

Mitä tietoja hänelle annetaan, jos hän tekee rikosilmoituksen?

Uhri saa ennen ensimmäistä kuulemistä kirjallisesti tietoa tärkeimmistä oikeuksistaan. Näitä ovat muun muassa hänen asemansa oikeudenkäynnin valmistelussa, mahdollisuus tehdä hakemuksia tiettyjen toimien suorittamiseksi (esim. todistajien kuulemiseksi), oikeus oikeudellisen neuvonantajan käyttämiseen tai oikeudellisen neuvonantajan nimeämiseen viran puolesta, oikeus viedä asia

sovitteluun, oikeus tutustua asiakirjoihin, oikeus hakea muutosta menettelyn keskeyttämistä koskevaan päätökseen, mahdollisuus hakea vahingonkorvausta rikoksentehtyjältä tai valtiolta ja saada maksutonta oikeusapua tai taloudellista avustusta rikoksen uhrien tukirahastosta. Lisäksi hän saa tietoa eurooppalaisesta suojelumääräyksestä, uhrien tukijärjestöistä sekä mahdollisuudesta saada korvausta menettelyyn osallistumisesta aiheutuvista kuluista.

Onko rikoksen uhrilla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessa tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Jos uhri ei osaa puolaa, hänelle järjestetään tulkkaus aina silloin, kun hän on läsnä rikosoikeudellisissa menettelyissä. Uhrille osoitetut kirjeet ja hänen lähettämänsä kirjeet käännetään. Uhrin ei tarvitse maksaa tulkkauksesta ja kääntämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Miten viranomaiset huolehtivat siitä, että rikoksen uhri ymmärtää heitä ja he uhria (jos kyseessä on lapsi tai vammaisen henkilö)?

Rikoksen uhriksi joutuneita lapsia edustavat heidän vanhempansa tai henkilöt, jotka tosiasiallisesti toimivat heidän huoltajinaan. Kun henkilö on haavoittuvassa asemassa (esimerkiksi ikänsä vuoksi), hänen oikeuksiaan voi käyttää henkilö, joka tosiasiallisesti toimi hänen huoltajanaan. Vanhempien tai tosiasiallisten huoltajien on huolehdittava siitä, että heidän huollettavanaan olevat uhrin todella osallistuvat oikeustoimiin. Jos vanhemmillä tai huoltajilla on epäilyksiä sen suhteen, ymmärtävätkö uhrin oikeustoimien merkityksen, he voivat ilmoittaa asiasta menettelystä vastaavalle viranomaiselle.

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta uhri voi saada tukea?

Puolassa toimii rikoksen uhrien tukirahasto (*Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej*), jonka varoilla avustetaan muun muassa rikoksen uhreja ja heidän omaisiaan. Rahastoa hallinnoi oikeusministeri, joka jakaa varat kilpailun perusteella valituille uhrien tukemiseen erikoistuneille järjestöille. Rahaston avulla rahoitetaan sekä oikeusapua että psykologista ja aineellista tukea.

Ohjaako poliisi uhrin automaattisesti tukipalvelujen piiriin?

Menettelystä vastaavalla viranomaisella on velvollisuus ilmoittaa uhrille jo ennen ensimmäistä kuulemistä mahdollisuudesta saada tukea rikoksen uhrien tukirahastosta.

Miten rikoksen uhrin yksityisyyttä suojellaan?

Rikoksentehtyjällä ei ole oikeutta saada tietoonsa uhrin asuin- tai työpaikkaa.

Erityisen vakavissa tapauksissa syyttäjä tai tuomioistuin voi määrätä, että todistajien (ja näin ollen lähtökohtaisesti myös uhrien) henkilötiedot ja muut tunnistamisen mahdollistavat seikat salataan. Näin voidaan menetellä, jos on aihetta pelätä, että kyseisen henkilön tai hänen omaistensa henkeen, terveyteen, vapauteen tai omaisuuteen kohdistuu merkittävä uhka.

Edellyttääkö tukipalvelujen saaminen rikosilmoituksen tekemistä?

Tukipalvelujen saaminen ei edellytä rikosilmoituksen tekemistä. Tukea hakevan henkilön on todistettava vain se, että hän on joutunut rikoksen uhriksi.

Uhrin henkilökohtainen suojeleminen, jos häntä uhkaa vaara.

Millaista suojeleminen on saatavissa?

Jos uhrin tai hänen omaistensa henkeen tai terveyteen kohdistuu uhka, heillä on oikeus saada

- suojeleminen oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvien toimien yhteydessä,
- henkilökohtaista suojeleminen,
- apua asuinpaikan vaihtamisessa.

Kuka suojeleminen antaa?

Suojeleminen vastaa voivodikunnan poliisipäällikkö.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko rikoksentehtyjä aiheuttaa hänelle lisävahinkoa?

Voivodikunnan poliisipäällikkö arvioi suojeleminen ja avun jatkamisen tarpeellisuuden.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko hänelle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Menettelystä vastaava viranomainen on velvollinen toteuttamaan esitutkinta- ja oikeudenkäyntitoimet, joihin uhri osallistuu, siten ettei niistä aiheudu uhrille haittaa. Viranomaisella on velvollisuus puuttua aina tilanteisiin, joissa uhria ei kohdella asianmukaisesti tai joissa hän kokee olonsa turvattomaksi.

Kun kyseessä on raiskaus tai muu vastaava rikos, uhria kuullaan erillisessä tilassa, jossa rikoksentehtyjä ei ole läsnä.

Oikeuden puheenjohtaja voi myös päättää, että syytetty poistetaan oikeudenkäynnin aikana salista silloin kun uhri antaa lausuntonsa.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrit voivat saada?

Jos uhri on haavoittuvassa asemassa esimerkiksi ikänsä tai terveydentilansa vuoksi eikä pysty aktiivisesti osallistumaan oikeudenkäyntiin, hänen oikeuksiaan voi käyttää henkilö, joka tosiasiallisesti toimii hänen huoltajanaan.

Onko alaikäisillä uhreilla erityisiä oikeuksia?

Alaikäisten uhrien oikeuksia käyttävät heidän lailliset edustajansa tai henkilöt, jotka tosiasiallisesti toimivat heidän huoltajinaan. Jos rikoksen on tehnyt toinen vanhemmista tai jos sen ovat tehneet molemmat vanhemmat yhdessä, alaikäistä uhria edustaa oikeudenkäynnissä tuomioistuimen nimeämä edunvalvoja.

Kun rikos johtaa uhrin kuolemaan, mitkä ovat perheenjäsenten oikeudet?

Jos uhri kuolee rikoksen seurauksena, omaiset voivat osallistua oikeudelliseen menettelyyn hänen sijastaan. Tällöin heillä on samat oikeudet kuin uhrilla.

Mitkä ovat rikoksen uhrin perheenjäsenten oikeudet?

Uhrin omaisilla on oikeus saada maksutonta oikeusapua sekä psykologista ja aineellista tukea rikoksen uhrien tukirahastosta. Kaikkein vakavimmissa tapauksissa, kun omaisten henki tai terveys on uhattuna, heille voidaan myöntää myös suojelu- ja tukitoimenpiteitä (suojelu oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvien toimien yhteydessä, henkilökohtainen suojelu ja apu asuinpaikan vaihtamisessa).

Voiko rikoksen uhri osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Onko rikoksen uhri turvassa sovittelun aikana?

Asia voidaan viedä sovitteluun joko ennen oikeudenkäyntiä tai oikeudenkäynnin aikana, jos sekä uhri että rikoksentehtyjä suostuvat siihen. Sovittelua johtaa puolueeton sovittelija luottamuksellisesti. Sovittelun aikana uhrilla on mahdollisuus esittää näkemyksensä, eli kertoa, mitä hän odottaa rikoksentehtyjältä. Rikosoikeudellista menettelyä ei lopeteta sovittelun vuoksi, mutta sekä syyttäjät että tuomioistuin ottavat huomioon sovittelun tuloksen.

Missä rikoksen uhrin oikeuksia koskeva laki on saatavilla?

Rikoksen uhrin oikeuksia koskevia säännöksiä on rikosprosessilaissa (*Kodeks postępowania karnego*), rikoslaissa (*Kodeks karny*), rikosoikeudellista täytäntöönpanoa koskevassa laissa (*Kodeks karny wykonawczy*), tiettyjen rikosten uhreille maksettavista valtion korvauksista 7.7.2005 annetussa laissa (*ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych*, kodifioitu teksti: virallinen lehti 2016, kohta 325), uhrin ja todistajan suojelusta 28.11.2014 annetussa laissa (*ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka*, virallinen lehti 2015, kohta 21), rikoksen uhrien tukirahastosta 29.9.2015 annetussa asetuksessa (*rozporządzenie z dnia 29 września 2015 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej*, virallinen lehti 2015, kohta 1544) ja 17.6.2004 annetussa laissa valituksista, jotka koskevat osapuolen oikeutta asiansa käsittelyyn ilman aiheetonta viivytystä sekä syyttäjän johdolla tai syyttäjän valvonnassa toteutettavassa oikeudenkäynnin valmisteluvaiheessa että oikeudenkäyntimenettelyssä (*ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki*, konsolidoitu teksti: virallinen lehti 2016, kohta 1259, sellaisena kuin se on muutettuna).

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

Miten rikosilmoitus tehdään?

Rikosilmoitus tehdään joko syyttäjälle tai poliisille. Ilmoituksen voi tehdä joko kirjallisesti tai suullisesti, jolloin se merkitään pöytäkirjaan. Kirjallisen rikosilmoituksen voi toimittaa vastaanottajalle joko henkilökohtaisesti tai postin (myös sähköpostin) välityksellä.

Mistä voi selvittää, miten asia etenee?

Rikosilmoituksen tekijälle on ilmoitettava 6 viikon kuluessa, aloitetaanko ilmoituksen perusteella tutkinta. Muussa tapauksessa rikosilmoituksen tekijä voi tehdä valituksen ylemmälle syyttäviviranomaiselle.

Onko rikoksen uhrilla oikeus saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Uhrilla on oikeus saada sekä oikeudenkäynnin valmistelun (*postępowanie przygotowawcze*) että varsinaisen oikeudenkäynnin aikana ammattimaista oikeusapua asianajajalta tai oikeudelliselta neuvonantajalta. Uhri voi hankkia oikeusapua itse, tai jos se ei ole mahdollista hänen taloudellisen tilanteensa vuoksi, hänelle voidaan osoittaa oikeudellinen neuvonantaja viran puolesta. Tätä varten tuomioistuimelle tai syyttäjälle on esitettävä hakemus, jossa todistetaan, että uhri ei itse pysty maksamaan oikeudellisen neuvonantajan palkkiota.

Voiko rikoksen uhri saada korvauksia kuluista (jotka aiheutuvat osallistumisesta rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä ehdoin?

Jos uhri on osallistunut menettelyyn ainoastaan todistajana, hänelle korvataan matka-, majoitus- ja ylläpitokulut sekä ansionmenetys.

Jos uhri on osallistunut menettelyyn asianomistajana tai toissijaista syyteoikeutta käyttävänä asianomistajana, hänelle korvataan myös muut, esimerkiksi oikeudellisen neuvonantajan hankkimisesta aiheutuvat kohtuulliset kulut.

Korvauksen saamiseksi on esitettävä hakemus ja mahdollisuuksien mukaan tositteet aiheutuneista kuluista.

Jos asian käsittely päätetään lopettaa ennen kuin asia menee tuomioistuimen käsiteltäväksi, voiko uhri hakea tällaiseen päätökseen muutosta?

Uhri voi hakea muutosta päätökseen, jolla päätetään olla aloittamatta oikeudenkäynnin valmistelua tai jolla se keskeytetään. Muutoksenhakuineista on kerrottava samalla kun tällainen päätös annetaan tiedoksi.

Voiko uhri osallistua oikeudenkäyntiin?

Uhri voi osallistua oikeudenkäynnin valmisteluun osapuolena ilman, että hänen tarvitsee esittää tätä varten erillistä lausumaa.

Uhri voi osallistua syyttäjän vireille panemaan oikeudenkäyntimenettelyyn asianomistajana antamalla asiaa koskevan lausuman.

Jos uhri on pannut asian vireille toissijaisen syyteoikeuden nojalla, hän osallistuu käsittelyyn osapuolena.

Mikä on uhrin virallinen rooli oikeudenkäynnissä? Voiko uhri valita roolinsa tai onko uhri automaattisesti jokin seuraavista: uhri, todistaja, siviilikannetta ajava asianosainen, toissijaista syyteoikeutta käyttävä asianomistaja? Voiko uhri valita roolinsa?

Rikoksen uhri on henkilö, jolle on aiheutunut vahinkoa rikoksen seurauksena.

Oikeudenkäynnin valmistelun yhteydessä hän on lain mukaisesti osapuoli (*strona*).

Kun yleinen syyttäjä on pannut oikeudenkäyntimenettelyn vireille, uhri voi halutessaan osallistua siihen asianomistajana (*oskarzyci el posilkowy*).

Uhri voi myös nostaa syytteen itse toissijaista syyteoikeutta käyttävänä asianomistajana (*oskarzyciel prywatny*).

Riippumatta siitä, onko uhri menettelyn osapuoli vai ei, häntä kuullaan lähes aina todistajana.

Rikosoikeudelliseen menettelyyn ei nykyään voi osallistua siviilioikeudellista kannetta ajavana asianosaisena (*powód cywilny*).

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Vaikka uhri ei olisi oikeudenkäyntimenettelyn osapuoli, hänellä on oikeus osallistua niihin tuomioistuimen toimenpiteisiin, joilla on merkitystä hänen etujensa suojelun kannalta. Uhrilla on oikeus osallistua oikeudenkäyntimenettelyyn ja istuntoon, jossa käsitellään syytteen nostamista jättämistä tietyin ehdoin, syytetyn tuomitsemista syyttäjän ja syytetyn välisen sopimuksen mukaisesti ilman oikeudenkäyntiä, menettelyn keskeyttämistä syytetyn syyntakeettomuuden vuoksi tai turvaamistoimenpiteiden määräämistä rikoksentehtäjän syyntakeettomuuden vuoksi. Oikeudenkäynnin aikana uhri voi vastustaa syytetyn hakemusta, jonka mukaan hänet olisi tuomittava ilman todisteiden tutkimista. Lisäksi uhri voi vaatia, että rikoksentehtäjä määrätään korvaamaan vahinko tai maksamaan vahingonkorvausta.

Jos syyte jätetään nostamatta tietyin ehdoin, uhri voi hakea syytetoimien aloittamista uudelleen.

Jos uhri on päättänyt esiintyä tuomioistuimessa osapuolena, hän voi toteuttaa tiettyjä prosessitoimia eli pyytää todisteiden vastaanottamista, esittää todistajille ja asiantuntijoille kysymyksiä ja tuoda esiin kantansa esimerkiksi siitä, millaiseen ratkaisuun hän odottaa tuomioistuimen päätyvän. Hänellä on myös oikeus hakea tuomioon muutosta.

Jos uhri kutsutaan oikeuteen todistajana, hänellä on velvollisuus saapua paikalle ja antaa todistajanlausunto. Jos hän jättää saapumatta oikeuteen ilman perusteltua syytä, hänelle voidaan määrätä seuraamus.

Voiko uhri antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Uhri voi pyytää todisteiden vastaanottamista, jos hän osallistuu oikeudenkäyntiin asianomistajana tai toissijaista syyteoikeutta käyttävänä asianomistajana.

Mitä tietoja uhrille annetaan oikeudenkäynnin aikana?

Ennen ensimmäistä oikeudenistuntoa uhrille ilmoitetaan kirjallisesti hänen asemansa oikeudenkäynnin valmistelussa ja tähän liittyvät oikeudet.

Uhrille toimitetaan kirjallisesti tietoa syytekirjelmän toimittamisesta tuomioistuimelle sekä oikeudenkäynnin ja niiden istuntojen ajankohdat ja paikat, joihin uhrilla on oikeus osallistua.

Jos oikeus määrää, että uhrille on maksettava vahingonkorvauksia, se antaa tuomion tiedoksi uhrille.

Voiko rikoksen uhri tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Uhri voi ennen oikeudenkäyntiä tutustua sitä koskeviin asiakirjoihin menettelystä vastaavan elimen luvalla.

Oikeudenkäynnin aikana uhrilla on oikeus tutustua tuomioistuimen asiakirjoihin, jos hän osallistuu menettelyyn asianomistajana tai toissijaista syyteoikeutta käyttävänä asianomistajana. Jos uhri ei osallistu oikeudenkäyntiin tässä roolissa, hän voi tutustua asiakirjoihin tuomioistuimen puheenjohtajan luvalla.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 28/01/2019

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

Voiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Jos syytteen on nostanut yleinen syyttäjä, uhri voi hakea päätökseen muutosta, jos hän osallistuu oikeudenkäyntiin asianomistajana (*oskarżyciel posiłkowy*).

Jos syyte rikoksentehtäjää vastaan on jätetty nostamatta tietyin ehdoin ja päätös on annettu oikeudenistunnossa, uhri voi hakea siihen muutosta, vaikka ei olisi osallistunut menettelyyn asianomistajana.

Uhri voi hakea tuomioon muutosta myös siinä tapauksessa, että hän on nostanut syytteen asianomistajana ns. toissijaisen syyteoikeuden (*oskarżenie prywatne*) nojalla.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Jos rikoksenteikijä on määrätty maksamaan vahingonkorvaus, tuomioistuimissa toimittaa uhrille jäljennöksen tuomiosta. Jos rikoksenteikijä, jolle on määrätty ehdollinen vankeusrangaistus, ei maksa vahingonkorvausta, uhri voi vaatia vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa.

Jos syyte rikoksenteikijää vastaan on jätetty nostamatta tietyin ehdoin, uhri voi osallistua istuntoon, jossa käsitellään syytetoimien aloittamista uudelleen.

Onko uhrilla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Uhrilla on menettelyn lopettamisen jälkeen oikeus saada tukea ja suojelua, jos on olemassa riski, että rikoksenteikijä muodostaa häneen tai hänen omaisiinsa kohdistuvan henkeä tai terveyttä koskevan uhkan. Oikeus saada tukea ja suojelua on voimassa niin kauan kuin tällainen uhka on olemassa.

Mitä tietoja uhrille annetaan siinä tapauksessa, että rikoksenteikijä tuomitaan?

Tuomioistuimissa toimittaa uhrille tiedot tuomion sisällöstä (eli rikoksenteikijälle määrätystä tuomiosta, sen kestosta ja mahdollisesta ehdollisuudesta) sekä rikoksenteikijälle määrätystä velvoitteista, kuten vahingonkorvauksesta.

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikoksenteikijä vapautuu (myös ennen määräaikaan tai ehdonalaan) tai pakenee vankilasta?

Uhri voi pyytää, että hänelle ilmoitetaan, kun rikoksenteikijä vapautuu vankilasta. Näin uhri saa tiedon, kun rikoksenteikijä vapautuu suorittamaan tuomionsa tai kun tämä saa luvan suorittaa vankeusrangaistuksensa sähköisen valvonnan avulla, pakenee vankilasta tai pääsee lomalle tai ehdonalaan tai väliaikaiseen vapauteen.

Voiko uhri osallistua vapauttamista tai ehdonalaan pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voiko uhri esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Uhri ei voi osallistua istuntoon, jossa käsitellään ehdollista vapauttamista eikä hakea muutosta tätä koskevaan päätökseen.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 28/01/2019

4 - Korvaus

Miten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikoksenteikijältä? (esim. esittämällä vaateen rikosoikeudenkäynnissä, nostamalla erillisen vahingonkorvauskanteen tai panemalla vireille liitännäismenettelyn)

Rikoksen uhri voi vaatia rikoksenteikijältä vahingonkorvausta esimerkiksi

1. nostamalla vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimissa; siviiliprosessin käynnistäminen edellyttää oikeudenkäyntimaksujen suorittamista; vahingonkorvauskanteen voi nostaa, vaikka rikoksenteikijää vastaan ei olisi nostettu syytettä, mutta kanteen käsittely voidaan keskeyttää, kunnes rikosoikeudellisessa menettelyssä annettu päätös on saanut lainvoiman; jos rikoksen uhrin vaatimukset hyväksytään vahingonkorvauskanteen nojalla annetussa tuomioistuimen päätöksessä, vaatimusten täytäntöönpanosta vastaa toimeenpanoelin, käytännössä ulosottomies (*komornik*);
2. vaatimalla rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä, että rikoksenteikijä veloitetaan korvaamaan rikoksesta aiheutunut vahinko suorittamalla korvaava toimenpide (*środek kompensacyjny*); tuomioistuimissa voi sen sijaan määrätä rikoksenteikijän maksamaan ns. täydentävän vahingonkorvauksen (*nawiązka*); rikoksen uhrin vaatimus hyväksytään vain jos rikoksenteikijä tuomitaan;
3. jos rikoksenteikijä tuomitaan ehdolliseen vankeusrangaistukseen, tuomioistuimissa voi velvoittaa hänet korvaamaan rikoksesta aiheutuneen vahingon;
4. jos tuomioistuimissa päättää jättää syytteen nostamatta tietyin ehdoin, sillä on velvollisuus määrätä rikoksenteikijä korvaamaan rikoksesta aiheutunut vahinko kokonaan tai osittain.

Tuomioistuimissa on määrännyt rikoksenteikijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikoksenteikijä maksaa korvauksen?

1. Jos rikoksenteikijä ei maksa vapaaehtoisesti tuomioistuimen määräämää vahingonkorvausta, uhri voi turvautua ulosottoon.
2. Jos rikoksenteikijä on tuomittu ehdolliseen vankeusrangaistukseen tai jos syyte on jätetty nostamatta tietyn ehdoin eikä rikoksenteikijä maksa hänelle määrättyä vahingonkorvausta, vankeusrangaistus voidaan määrätä pantavaksi täytäntöön ja syytetoimet voidaan aloittaa uudelleen. Tällaisten toimenpiteiden ja erityisesti vankilaan joutumisen uhka saa rikoksenteikijän yleensä maksamaan uhrin vaatiman vahingonkorvauksen, vaikka se ei aiemmin olisi onnistunut täytäntöönpanomenettelyn avulla. Näitä toimenpiteitä varten riittää, että uhri ilmoittaa tuomioistuimelle, ettei rikoksenteikijä ole suorittanut hänelle määrättyä vahingonkorvausta.

Jos rikoksenteikijä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

Jos rikoksenteikijä ei maksa korvausta, uhri ei voi saada korvausta valtiolta sen sijaan.

Uhri voi kuitenkin hätätapauksessa hakea taloudellista avustusta järjestöiltä, joille myönnetään tätä varten rahoitusta rikoksen uhrien tukirahastosta.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Kaikkein vakavimpien rikosten uhreille ja heidän omaisilleen maksetaan erityistä korvausta valtion varoista. Tällaista korvausta voidaan maksaa henkilöille, joilla on vakinainen asuinpaikka Puolassa tai jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ja joille on rikoksen vuoksi aiheutunut yli 7 päivää kestävä vakava terveyshaitta tai raajan toimintahäiriö tai jotka ovat rikoksen seurauksena kuolleen henkilön omaisia.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikoksenteikijää ei tuomita?

Korvausta voi saada myös siinä tapauksessa, että rikoksenteikijää ei tuomita.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Jos uhrilla on oikeus saada korvausta, hän voi hakea vakuutta (*zabezpieczenie*), joka suoritetaan kertamaksuna ennen kuin lopullinen korvauspäätös tehdään. Osa tästä maksusta voidaan käyttää välttämättömien hoito-, kuntoutus- tai hautauskulujen kattamiseen.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 28/01/2019

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Olen joutunut rikoksen uhriksi - mihin voin ottaa yhteyttä, jotta saan apua ja tukea?

Rikoksen uhrin ja heidän omaisensa voivat saada tukea kansalaisjärjestöiltä, joille oikeusministeriö myöntää tätä varten rahoitusta rikoksen uhrien tukirahastosta (*Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej*).

Uhrille ilmoitetaan mahdollisuudesta saada tällaista tukea jo ennen ensimmäistä kuulemistä.

Luettelo organisaatioista, joille on myönnetty rahoitusta uhrien ja heidän omaistensa auttamiseksi, on julkaistu oikeusministeriön verkkosivuilla <https://www.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/pokrzywdzeni-przestepstwem/pomoc-osobom-pokrzywdzonym-przestepstwem-oraz-osobom-im-najblizszym---lista-podmiotow-i-organizacji/>, ks. välilehti Działalność/Pomoc pokrzywdzonym /Pomoc pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym - lista podmiotów i organizacji.

Rikoksen uhrien neuvontapuhelin

Puolassa ei tällä hetkellä ole valtakunnallista uhrien neuvontapuhelinta. Sen sijaan perheväkivallan uhreille on oma neuvontapuhelin.

Voiko rikoksen uhri saada tukea maksutta?

Kyllä voi.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Valtiolliset organisaatiot antavat rikoksen uhreille tietoa siitä, mistä he voivat saada tukea. Tiettyihin ryhmiin kuuluvilla uhreilla on ikänsä tai taloudellisen tilanteensa perusteella oikeus saada maksutonta oikeusapua. Rikoksen uhreilla on yleisten periaatteiden mukaisesti oikeus lääketieteellisen apuun.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada kansalaisjärjestöiltä?

Rikoksen uhrien tukirahastosta rahoitettavat kansalaisjärjestöt tarjoavat rikoksen uhreille oikeusavun lisäksi psykologista ja aineellista apua, esimerkiksi ruokakuponkeja tai tukea elintarvikkeiden, vaatteiden, jalkineiden, puhdistus- ja hygieniatarvikkeiden hankintaan ja tilapäisen majoituksen järjestämiseen, opiskelu- ja koulutuskustannuksiin, asunnon mukauttamiseen rikoksen uhrin henkilökohtaisia tarpeita varten sekä matkakuluihin.

Tukea voi saada myös tulkin, esimerkiksi viittomakielen tulkin, palveluista aiheutuviin kustannuksiin.

Lääketieteellinen tuki kattaa terveydenhuoltopalvelut, lääkkeet ja lääkinnälliset laitteet, joita uhri välttämättä tarvitsee rikoksesta aiheutuneiden terveyshaittojen vuoksi.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 28/01/2019